

SPECIFIKACIJA PROIZVODA

DOKAZANA KVALITETA

Svježe svinjsko meso

Veljača, 2023.

PODNOŠITELJ ZAHTJEVA:

1.Središnji savez udruga uzgajivača svinja Hrvatske

Ilica 101

10000 Zagreb

2.HRVATSKA POLJOPRIVREDNA KOMORA

Ulica grada Vukovara 78

10000 Zagreb

SADRŽAJ

1. SEKTOR I VRSTA POLJOPRIVREDNOG I PREHRAMBENOG PROIZVODA	4
2. OPIS POSTUPAKA PROIZVODNJE	5
2.1. Uzgoj životinja	5
3. POSEBNE KARAKTERISTIKE PROIZVODA	7
3.1. Podrijetlo glavnog sastojka.....	7
3.2. Dobrobit životinja (svinja).....	7
3.2.1. Poboljšana hranidba.....	7
3.3. Duljina prijevoza	9
3.4. Kvaliteta glavnog sastojka (svježe svinjsko meso).....	9
4. OPIS SUSTAVA SLJEDIVOSITI KROZ CIJELI POSTUPAK PROIZVODNJE	10
4.1. Označavanje i evidencija	11
4.2. Vođenje evidencije	11

1. SEKTOR I VRSTA POLJOPRIVREDNOG I PREHRAMBENOG PROIZVODA

Specifikacija proizvoda „Dokazana kvaliteta“ (u daljnjem tekstu: Specifikacija) propisuje ključne faze proizvodnje svježeg svinjskog mesa, posebne karakteristike proizvoda, obveznu dokumentaciju u pojedinim fazama proizvodnje te opis sustava sljedivosti. Specifikacija se odnosi isključivo na svježe svinjsko meso kao i mljeveno svinjsko meso koje nije bilo podvrgnuto ni jednom postupku osim hlađenja, uključujući vakuumski pakirano meso i meso pakirano u kontroliranoj atmosferi.

Svježe svinjsko meso koje ispunjava kriterije ove Specifikacije označava se znakom „Dokazana kvaliteta“ sukladno Pravilniku o nacionalnom sustavu kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda "Dokazana kvaliteta" (Narodne novine, broj 18/20. i 93/21. i 128/22.) u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Svježe svinjsko meso označeno znakom „Dokazana kvaliteta” predstavlja meso s posebnim karakteristikama koje se odnose na proizvodnju, kvalitetu te podrijetlo sirovina. Posebne karakteristike koje se odnose na proizvodnju svježeg svinjskog mesa definirane u ovoj Specifikaciji temelje se na objektivnim, mjerljivim i sljedivim kriterijima.

Znak „Dokazana kvaliteta“ na svježem svinjskom mesu, osigurava potrošačima vrhunsku kvalitetu proizvoda, dodatnu kontrolu proizvodnje svježeg svinjskog mesa, a istovremeno potvrđuje da su svi proizvodni procesi u primarnoj proizvodnji (prasenje i tov) i klanje obavljani u državi navedenoj na znaku „Dokazana kvaliteta“. Znak „Dokazana kvaliteta“ na svježem svinjskom mesu odražava dodanu vrijednost proizvoda.

Specifikacija propisuje posebne karakteristike proizvoda koje je potrebno ispuniti tijekom proizvodnje svježeg svinjskog mesa, a koje su propisane u točki 3. ove Specifikacije.

Ovom Specifikacijom uspostavljaju se viši tržišni standardi od propisanih, dodatna transparentnost i sljedivost podrijetla tijekom cijelog proizvodnog procesa kao i jačanje povjerenja potrošača osiguravanjem redovitih i neovisnih kontrola.

Sudjelovanje u Nacionalnom sustavu kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda „Dokazana kvaliteta“ (u daljnjem tekstu: Sustav) je dobrovoljno.

Prije ulaska u Sustav svaki proizvođač treba procijeniti prednosti i obveze korištenja znaka kao što su razumijevanje Specifikacije, vođenje evidencija i čuvanje podataka, tekuću

provedbu vlastite unutarnje kontrole koja osigurava da su ispunjeni svi zahtjevi Specifikacije te omogućavanje kontrole od strane delegiranih kontrolnih tijela.

Svi dionici Sustava, pridonose većoj zastupljenosti domaćih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na tržištu, povećanju kupovine istih te jačanje domaćeg lanca prehrane.

2. OPIS POSTUPAKA PROIZVODNJE

2.1. Uzgoj životinja

Proizvodnja prasadi opis

Proizvodnja prasadi jedna je od najzahtjevnijih i najosjetljivijih faza u svinjogojskoj proizvodnji. Započinje prasenjem krmača u prasilištima. Prasad odmah sisa te im se uz sisanje može ponuditi i druga hrana primjerena njihovoj dobi. Ako se na farmama provodi kastracija muške prasadi i skraćivanje repova, navedeni zahvati u pravilu se obavljaju do sedmog dana starosti prasadi. Ako se provode nakon sedmoga dana života, mora ih provoditi veterinar uz primjenu anestezije i sredstava za ublažavanje boli produženog djelovanja.

Reprodukcija krmača i nazimica

Nazimice u spolnu zrelost ulaze od minimalno 6 do maksimalno 8 mjeseci starosti. Osim spolne zrelosti za prvi pripust bitna je pravilna razvijenost i kondicija koja se dostiže ovisno o pasmini ili hibridu. Rasplodivanje nazimica i krmača odvija se prirodnim pripustom ili umjetnim osjemenjivanjem. Krmače nakon odbića započinju novi reprodukcijski ciklus ulaskom u novi estrus. U tom razdoblju od krucijalne je važnosti zadovoljenje hranidbenih potreba zbog održavanja kondicije.

Razdoblje tova životinja (tov svinja)

Razdoblje tova svinja ovisi o tipu hibrida odnosno pasmini koja se koristi te o željenoj masi pri klanju. Konvencionalni tov najčešće traje 5 mjeseca, dok tov svinja do većih završnih težina traje i do godinu dana.

Uvjeti uzgoja i tova životinja

Svinjama koje se uzgajaju i koriste u svrhu proizvodnje potrebno je udovoljiti njihovim biološkim potrebama uz mogućnost izražavanja prirodnog ponašanja. Posjednik svinja mora osigurati da prostor, sloboda kretanja, konfiguracija tla, konstrukcija zgrada i nastambi u kojima se životinje drže, mikroklimatski uvjeti, njega, voda i hrana, kao i mogućnost međusobnog kontakta, uzimajući u obzir vrstu, dob i stupanj razvoja, mogućnost prilagodbe i udomaćenost životinja, odgovara njihovim fiziološkim i etološkim potrebama u skladu s dobrom proizvodnom praksom i znanstvenim saznanjima.

Zatvoreni sustav držanja karakterističan je za intenzivnu proizvodnju. Podrazumijeva držanje svih kategorija svinja unutar zatvorenih objekata gdje se primjenjuju moderna tehnološka i mehanizirana rješenja držanja koja osiguravaju visoke standarde uzgoja i tova te držanja životinja.

Poluotvoreni sustav držanja karakterizira držanje svinja u čvrstim nastambama uz mogućnost izlaženja i slobodnog kretanja u ograđenim ispuštima. Osim kretanja, u ispuštima je omogućeno i hranjenje životinja, te obavljanje osnovnih fizioloških potreba. Uglavnom se koristi za držanje krmača, nerastova i rasplodnih svinja, a rjeđe za držanje tovnih svinja.

Otvoreni sustav držanja karakterizira ekstenzivnu proizvodnju u kojoj se svinje drže na otvorenom, uz mogućnost slobodnog kretanja. U hladnijem dijelu godine najčešće se drže u jednostavnim i jeftinim objektima, ponekad zatvorenima samo s tri strane. U otvorenom sustavu svinje se najčešće drže na pašnjacima uz mogućnost dodavanja hrane.

Za životinje se mora brinuti dovoljan broj osoba s odgovarajućim znanjem i stručnom osposobljenošću, koji se prema njima odgovorno odnose. Posjednik mora pravovremeno zatražiti veterinarsku pomoć za bolesne ili ozlijeđene životinje te kod poroda, ukoliko je to potrebno, osigurati i odgovarajuću njegu bolesnih, ozlijeđenih i iscrpljenih životinja.

Posjednik mora posjedovati evidenciju o liječenju životinja te evidenciju uginuća u koju mora redovito upisivati uginuća životinja.

Vrsta, kakvoća i količina hrane za životinje moraju biti u skladu s vrstom, dobi i fiziološkim potrebama životinje. Prostorije u kojima se životinje hrane i napajaju kao i opremu za hranjenje i napajanje potrebno je održavati čistima, a oprema za napajanje i hranjenje mora biti izvedena tako da životinje mogu uzimati hranu i vodu na način primjeren njihovoj vrsti,

stanju i dobi. U hranu za životinje smiju se dodavati samo dopuštene tvari koje se koriste u preventivi, liječenju i u zotehničke svrhe, u skladu sa propisima.

3. POSEBNE KARAKTERISTIKE PROIZVODA

3.1. Podrijetlo glavnog sastojka

Svježe svinjsko meso može biti označeno znakom „Dokazana kvaliteta“ s naznakom države, ukoliko se svi proizvodni procesi provode u državi podrijetla što znači da je životinja rođena, uzgojena, tovljena, zaklana i rasječena u istoj državi.

3.2. Dobrobit životinja (svinja)

3.2.1. Poboljšana hranidba

Potrebno je izraditi plan hranidbe. Izrada plana hranidbe iznimno je važan dio u hranidbi svinja, jer se na temelju nutritivnih vrijednosti prvenstveno nastoji podmiriti potrebe svinja za hranjivim tvarima, kako bi ostvarile maksimalnu proizvodnost te istovremeno izbalansiranim hranidbom smanjiti troškove stočne hrane. Dobro izbalansiranim hranidbom može se utjecati na poboljšanje mikroklima u nastambama za svinje, ali i posredno utjecati na smanjenje onečišćenja podzemnih voda nitratima.

Plan hranidbe može se izraditi samostalno, a izrađuje se prema broju životinja na farmi i podacima u kojoj se proizvodnoj fazi životinje nalaze. Podaci o broju životinja na farmi preuzimaju se iz Jedinstvenog registra domaćih životinja.

Potrebno je voditi evidenciju o hranidbi svinja sukladno planu hranidbe.

Kvaliteta hranidbe ima izravan utjecaj na proizvodnju i kvalitetu svinjskog mesa. Mora biti osigurana hranidba primjerena dobi, tjelesnoj težini i fiziološkom stanju svinje. Za pravilnu hranidbu životinja, uzgajivač mora uzeti u obzir genetske sposobnosti svinja i hranidbu prilagoditi stvarnim potrebama – s obzirom na razdoblje rasta, svrhu korištenja i ovisno o fazi reprodukcije. Uravnotežena hranidba mora sadržavati hranjive tvari (energija, bjelančevine, minerali, vitamini) koje utječu na kasniju reproduktivnu sposobnost (mlade rasplodne životinje), plodnost (rasplodne krmače) i osiguravanje iskorištenja genetskog potencijala za rast (tov).

Kukuruz i ječam čine glavni izvor energetske potrebe u hranidbi svinja dok se nusproizvodi uljarica koriste kao glavni izvor bjelančevina (sojina, repičina i suncokretova sačma). Ovakva krmiva imaju visoku nutritivnu vrijednost te mikrobiološku kvalitetu.

U hranidbi svinja koriste se krmne smjese pripravljene u registriranim mješavinama hrane za svinje. Uravnotežena hranidba za životinje jedan je od najvažnijih čimbenika u Sustavu. Hrana za životinje u Sustavu mora biti proizvedena kod odobrenih ili registriranih proizvođača hrane za životinje koji u mješavinu dodaju krmiva koja su propisana sukladno Uredbi (EU) br. 68/2013.

Proizvođači moraju voditi evidenciju proizvodnje svih vrsta hrane za svinje koje proizvode na svojem gospodarstvu kao i kupljene krmne smjese, prema kategorijama svinja i različitim periodima hranjenja.

Potrebno je voditi evidenciju proizvodnje hrane proizvedene na gospodarstvu i kupljene krmne smjese

Kontrola plijesni i mikotoksina u hrani za životinje (svinje)

Mikotoksini mogu izazivati niz štetnih učinaka na ljude i svinje. Višegodišnja istraživanja pokazuju da mikotoksini učestalo kontaminiraju žitarice te je sustavna kontrola mikotoksina u hrani za svinje neophodna kako bi se izbjegli negativni učinci na zdravlje, kao i ekonomski gubici u poljoprivredi.

Kako bi se ispunio zahtjev za kontrolu plijesni i mikotoksina obvezno je napraviti analizu hrane za svinje koju uzgajivači sami proizvode te posjedovati dokaz o analizi (analitička izvješća laboratorija) gotove krmne smjese na zearalenon i deoksinivalenol u ovlaštenom laboratoriju najmanje dva puta godišnje.

Potrebno je voditi evidenciju dokaza o provedenim ispitivanjima plijesni i mikotoksina.

Evidencija dokaza o provedenim ispitivanjima/analizama čuva se minimalno godinu dana.

3.3. Duljina prijevoza

Vrijeme prijevoza ne smije biti duže od 8 sati.

Životinje prevoze ovlaštene prijevoznici koji imaju potvrdu o osposobljenosti za vozače/pratitelje stoke.

Vremenski ograničen prijevoz životinja pozitivno utječe na dobrobit životinja i zaštitu okoliša. Kako bi se poboljšali uvjeti dobrobiti životinja i smanjila razina stresa, te povećala kvaliteta mesa, prijevoznici moraju osigurati kratke transportne rute, koje ne smiju biti duže od 8 sati, od proizvođača do objekta za klanje i rasijecanje. Ograničeno vrijeme prijevoza smanjuje rizik od ozljeda tijekom transporta, dugog izlaganja vanjskim utjecajima (ekstremne temperature) i dehidracije. Kraća izloženost stresu životinja jedan je od čimbenika koji značajno utječe na kvalitetu mesa.

Potrebno je voditi evidencije o duljini trajanja prijevoza od proizvođača do objekta za klanje i rasijecanje.

3.4. Kvaliteta glavnog sastojka (svježe svinjsko meso)

U slučaju liječenja životinja antibioticima, karenca propisana u sažetku opisa svojstva produžuje se za 5%

Uzgajivači su dužni osigurati dobre uzgojne uvjete, provoditi odgovarajuće biozaštitne mjere i pratiti zdravstveno stanje životinja, s ciljem minimiziranja rizika za nastanak i širenje bolesti. Odgovorno korištenje antibiotika smanjuje rizik od razvoja i širenja bakterija otpornih na antibiotike. Upotreba antibiotika kod životinja za proizvodnju hrane ograničena je isključivo na liječenje životinja pod veterinarskim nadzorom. U postupku liječenja životinje uzimaju se u obzir smjernice za pažljivo korištenje antibiotika, a tijekom liječenja za svaku pojedinu životinju mora biti dokumentiran u arhivi uzgajivača. U liječenju životinja s antibioticima, propisano razdoblje karence produžuje se 5%.

Potrebno je voditi evidenciju o liječenju životinja.

4. OPIS SUSTAVA SLJEDIVOSITI KROZ CIJELI POSTUPAK PROIZVODNJE

Posjednici

Posjednici koji sami proizvode hranu za svinje, moraju voditi evidenciju o komponentama koje koriste u izradi kompletne krmne smjese. Kod kupnje krmiva s drugog gospodarstva potrebno je imati dokumentaciju o kupnji s podacima o dobavljaču, količini i vrsti krmiva, datum otkupa i naziv dobavljača. Kod kupnje hrane, posjednik je dužan voditi evidenciju o propisanoj dokumentaciji koja dolazi sa hranom za svinje i moraju biti dostupne ovlaštenim osobama za nadzor.

Posjednik koji posjeduje znak "Dokazana kvaliteta" dužan je voditi Evidenciju o uzgoju životinja koje udovoljavaju uvjetima Specifikacije. Izjava o načinu uzgoja svinja mora sadržavati podatke o broju uzgojenih i prodanih životinja kao i podatke o kupcima tih životinja. Evidencije se čuvaju na gospodarstvu nositelja Potvrde o sukladnosti.

Svaki posjednik čuva propisanu dokumentaciju radi dokazivanja sljedivosti proizvodnje svinja najmanje 2 godine i moraju biti dostupne ovlaštenim osobama za nadzor.

Dokumenti (putni list, prijevozni dokument, izjavu o načinu uzgoja), koji prate životinju za klanje moraju sadržavati sve potrebne podatke (broj dokumenta, jedinstveni identifikacijski broj gospodarstva, matični identifikacijski broj poljoprivrednog gospodarstva, naziv i adresu posjednika, mjesto utovara, vremenski rok dospjeća u klaonicu, broj prevezenih kilometara i izjavu da se životinja uzgaja sukladno uvjetima Specifikacije).

Izjava o načinu uzgoja životinja (Prilog) sastavni je dio ove Specifikacije.

Klaonice, rasjekaonice

Svinje se kolju u odobrenim objektima za klanje papkara (svinja) koji moraju biti u sustavu certifikacije, tj. moraju podnijeti zahtjev delegiranom tijelu.

Klaonice/rasjekaonice/pakirnice u Sustavu „Dokazana kvaliteta“ moraju osigurati sljedivost unutar opsega klanja-rasjek i pakiranje i dokumentirati ga za svaku šaržu isporučenih svinja i dobivenih količina svježeg mesa.

Prije klanja životinja, klaonica provjerava prateću dokumentaciju:

- posjednik ima važeći dokaz da je u sustavu certifikacije
- priloženu pravilno popunjenu Izjavu o načinu uzgoja životinja

- svjedodžba o zdravstvenom stanju životinja
- putni list.

Klaonica koja sudjeluje u Sustavu mora voditi evidenciju životinja iz Sustava te osigurati sljedivost na način da mora označavati polovice i četvrti koje potječu od životinja iz Sustava te ih propisno odvojiti od polovica i četvrti koje ne potječu od životinja iz Sustava.

Trupovi moraju biti označeni na način da se osigura sljedivost i identifikacija životinje ili skupina životinja iz uzgoja iz kojih potječu.

Konačno označavanje trupova (polovica i četvrti) izvodi se kada je postupak kontrole u klaonici dovršen i potvrđena je sukladnost sa zahtjevima Sustava.

Svaka klaonica u Sustavu mora imati vlastiti sustav identifikacije i sljedivosti koji osiguravaju kvalitetno praćenje i označavanje proizvoda u sustavu Dokazana kvaliteta. O sustavu (načinu) na koji se označava svježe meso klaonica sastavlja dokument i vodi evidenciju o dobivenim količinama.

Svaki korisnik oznake je dužan uspostaviti zasebnu kontrolu u Sustavu „Dokazana kvaliteta“ te identifikacijski (numerički) sustav za vođenje kvantitativne evidencije otkupa i prodaje mesa.

Kontrola se obavlja na temelju ulaznih i izlaznih količina mesa iz Sustava „Dokazana kvaliteta“ dobivenog od životinja temeljem zapisa o ukupnom broju uzgajanih životinja u sustavu „Dokazana kvaliteta“.

4.1. Označavanje i evidencija

Znak se stavlja na ambalažu proizvoda pretpakiranoga mesa. Na mjestu prodaje neposredno na nepretpakiranom mesu može se istaknuti znak na način da je vidljiv, neizbrisiv i čitljiv.

4.2. Vođenje evidencije

Svi dionici koji su uključeni u Sustav obvezni su voditi evidencije i zapise prema pojedinačnim kriterijima ove Specifikacije. Oblik zapisa na evidencijskim listovima nije propisan.

PRILOG: IZJAVA O NAČINU UZGOJA ŽIVOTINJA

Subjekt:

Ova Izjava je obvezni dio dokumentacije koja prati životinje za klanje i sastavni je dio Specifikacije proizvoda „Dokazana kvaliteta“ za svježe svinjsko meso.

Izjavljujem da je životinja/životinje koje šaljem na klanje UZGOJENA U SKLADU SA SPECIFIKACIJOM PROIZVODA „DOKAZANA KVALITETA“ ZA SVJEŽE SVINJSKO MESO

1. FARMA (naziv, adresa)
2. PODACI O POSJEDNIKU
3. BROJ PUTNOG LISTA
4. MJESTO UTOVARA
5. NAZIV KLAONICE
6. KORISNIK ZNAKA

Mjesto i datum:

Posjednik životinje:

Izjavu o načinu uzgoja životinja preuzeo:

Ime i prezime, potpis

Datum i pečat klaonice